

Kósa Géza (Melbourne):
Egy magyar a Pittsburghi Egyetem Magyar előadótermében

A Pittsburghi Egyetemen tartottam előadást a könyvtártudomány és felvilágosító szolgálat tanszéken. Ez a tény elég mindennapi dolog volt, mert a munkámhoz tartozott. A Pittsburghbe való érkezésem körülményei azonban nem voltak mindennapiak. Akkor éppen Magyarországról utaztam. A repülőm Londonból több órás késéssel indult Amerikába. A késésről értesítettem az egyetemet, és amikor megérkeztem, már vártak a repülőtéren. A nagy késés miatt annyi időm sem volt, hogy kivegyem a csomagomat, máris vittek az egyetemre, egyenesen az előadóterembe.

Három kontinens mindegyikének több egyetemén tartottam már előadásokat, de annyi meglepetés sehol sem ért, mint másnap reggel, amikor az egyik kollégám megmutatta az egyetem épületeit. Az első meglepetés az egyetem főépületének a mérete és stílusa jelentette számomra. Előttem állt egy óriási toronyalakú, faragott kövekkel kirakott, gótikus stílusú felhőkarcoló. Ez az épület a világ két legmagasabb egyetemi épületeinek az egyike. 42 emeletes 163 méter magas. Az épület teteje nem hegyes csúcsban vagy kupolában végződik, hanem lapos, mint ha nem lenne befejezve. Az épületet a tanulás székesegyházának (Cathedral of learningnek) nevezik, s azt akarja jelképezni, hogy a tanulás mindig magasabbra törekszik, magasabb célokat tűz ki maga elé, soha nincs befejezve.

Mikor beléptünk az épületbe, még nagyobb lett a meglepetésem. Hirtelen egy 13-14. századbeli gyönyörű, hatalmas, gótikus székesegyház főhajójának másában találtam magam. Méreteiben, szépségében, stílusában és kivitelezésében vetekszik Nyugat-Európa középkori gótikus székesegyházainak remekműveivel. Karcsú, magas oszlopai, bolthajtásai és egész falfelülete nem betonból, hanem kézzel faragott kövekből készült. A diákok ezt a "székesegyházat" társalgó teremnek használják.

Mintegy ellentétként, ugyanennek az épületnek az alagsorában van a világ fél tucat legelőrehaladottabb, leggyorsabb, legdrágább számítógépeinek (super-computer) egyike. Ebben az épületben fonódik össze a jelen szellemisége a múlttal és a jövővel.

Soha, sehol nem próbáltam leplezni, hogy magyar vagyok, ezért mikor a székesegyházból kiléptünk a folyosóra, kísérlő mosolyogva jelezte, hogy most mutat nekem valamit, ami bizonyára érdekelni fog. Megállt a 121. számú előadóterem előtt, kinyitotta az ajtót és beléptünk. Először nem akartam hinni a szememnek: a tábla fölött van Magyarország legelső egyetemének, az 1338-ban alapított Budai Egyetemnek a címere. A címer felett van a Magyar Megszentelt Korona, a címer és a korona U alakban virágmotívumokkal van körülvéve. Az egész kép ízléses falfaragással készült. A mennyezet paprikavörös alapon kazetás keretekben arany színű tulipán motívumokkal van díszítve. Ahol a négy fal a

mennyezettel érintkezik, a Magyar Himnusz első versszakának szövege van magyar nyelven araszos betűkkel fába vésve.

A terem jobboldalán a falba épített nagy üvegfalú kiállító szekrényben gyönyörű magyar népművészeti tárgyak vannak: csipkék, porcelánok, hímzések, két magyar ruhás baba. A szekrény alatt az egész fal gyönyörű magyaros virág motívumokkal van kivésve, ami a tulipános ládára emlékeztet.

A színes üveg mozaik ablakok a magyar múltból vett legendás vagy való történelmi alakokat ábrázolnak, a korai középkortól a 17. századig. Az egyik ablakon Nimród és fiai, Hunor és Magor, valamint a csodaszarvas képei láthatók. A másik ablak közepén van Mátyás király babérkoszorús feje oldalnézetben, felette balra a Hunyadiak címere, tőle jobbra a gyűrűt csőrében tartó holló, jelképezve Mátyás előnevét. Mátyástól jobbra egy egyensúlyban levő mérleg jelképezi nagy reneszánsz uralkodónk igazságos voltát. Az ablak alján az egyik szép mozaik a budai várat mutatja.

Az előadó asztala és a diákok székei tölgyfából készültek és stilizált tulipán motívumú faragásokkal vannak díszítve. Mielőtt elhagynánk a termet, a nagy tölgyfaajtó egész felületét borító csodálatos fafaragás ejti csodálatba a látogatót.

A teremben látott díszítőelemek önkéntelenül is eszembe juttatták a Közép-Ázsiában látott, kísértetiesen hasonló ujjur, kirgiz és kazak díszítőelemeket. Ma már tudjuk, hogy ezek a díszítőelemek mind a közös török kultúra hagyományai.

A magyar nemzeti kultúrát jellemző előadóterem nem egyedülálló az egyetemen. A "Tanulás székesegyházát" ezen kívül még 22 különböző nemzeti jellegű előadóterem övezi. Ezek a termek az Amerikába bevándorolt különböző nemzetiségek időt és politikai határokat átívelő műveltségének és emberi értékeinek állítanak emlékeztetőt, de nem emlékművet, hiszen a termeket a diákok naponta használják. Jellemző, hogy a termek nem országok, hanem népek kultúráját keltik életre. Így például az örmény előadóterem egy 10-12. századbéli keresztény szerzetesrend könyvtárának a mintájára lett készítve kőből faragott, erő sugárzó, széles ívű bolthajtásokkal. Egy falba épített, szépen kiképzett gyertyatartó fölött a kereszt alatt a "301 A. D." felirat emlékeztet arra, hogy Örményország volt az első a világon, amely a kereszténységet államvallássá tette.

Az első nemzeti előadótermet 1938-ban adták át a diákoknak használatra, a legújabbat, az osztrákokét most építik. A magyar terem 1938-ban épült [Györgyi Dénes](#) budapesti építész-mérnök tervei alapján. A nemzeti termék megépítésének a gondolata több mint fél évszázaddal megelőzi a mai többnemzetiségű műveltség hagyományát ápoló, pártérdekeket szolgáló, divatos ún. multicultural politikát, azzal a különbséggel, hogy a nemzeti termék minden sovinizmus és politikai érdeket mellőzve képviseli a különböző nemzeti értékeket.

Nem véletlen, hogy magyar terem van a Pittsburghi Egyetemen. Már a 19. század vége felé Pennsylvania bányái és Pittsburgh kohói, vasművei, vonzották a bevándorlók tömegeit az Osztrák Magyar Monarchiából, és később Csonka-Magyarországról. A nagyszámú magyar bevándorlást jellemzi, hogy Puskás Julianna kutató szerint már 1893-ban felépítették Pittsburghban az első magyar

református templomot. Pennsylvania másik városában, Hazeltonban pedig már az 1800-as évek végén volt egy szlovák-magyar római katolikus egyházközség, amely pár éven belül külön magyar, külön szlovák önálló gyülekezetté fejlődött.

Ma már eltűntek Pittsburghból a légszennyező kohók és vasművek, a levegő tiszta, a város szép, kellemes. A városban élénk kultúrélet van. A Pittsburghi Egyetemen kívül Pittsburghben van még másik egyetem és három főiskola. Pennsylvania szülöttjének, a "rabló bárónak" tartott Andrew Carnegie utódjainak jótékonyági törekvései rányomják bélyegüket a város kulturális életére. Az ő alapítványaikból és közösségi támogatásból tartanak fenn egy egyetemet, két óriási, világszintű múzeumot, képtárat, hangversenytermet és könyvtárat. Ezen kívül természetesen van még rengeteg más kulturális intézmény és szórakozó vagy környékbeli kiránduló hely is.

Ha valaki New Yorkból Chicagóba utazik, érdemes félúton Pittsburghben megszakítani az utat, már csak azért is, hogy a Pittsburghi Egyetemen 22 népi jellemző műveltségét egy helyen megismerhesse. Amikor a termekben nincs tanítás, az erre a célra képzett vezetők szakszerű magyarázatokkal kísérve mutatják be a termeket az érdeklődőknek.

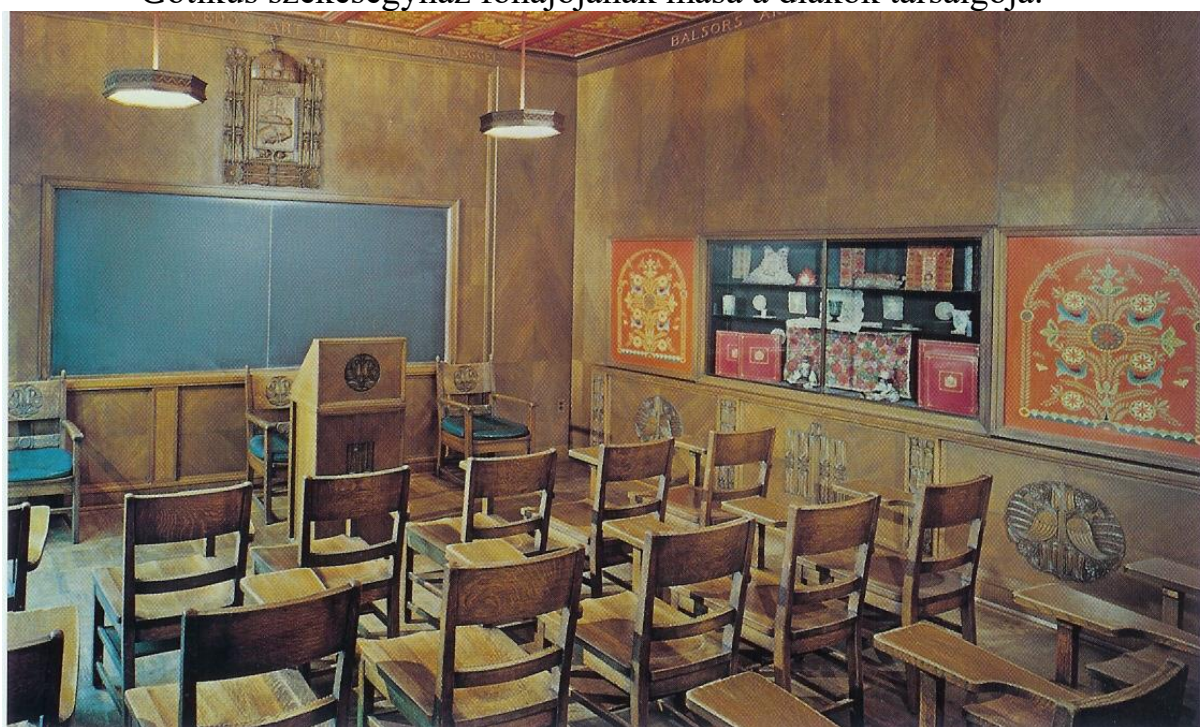

A tanulás székesegyháza (Cathedral of learning) a Pittsburghi Egyetemen.¹⁸

¹⁸ <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a8/CathedralFromSS.jpg>.

Gótikus székesegyház főhajójának mása a diákok társalgója.¹⁹

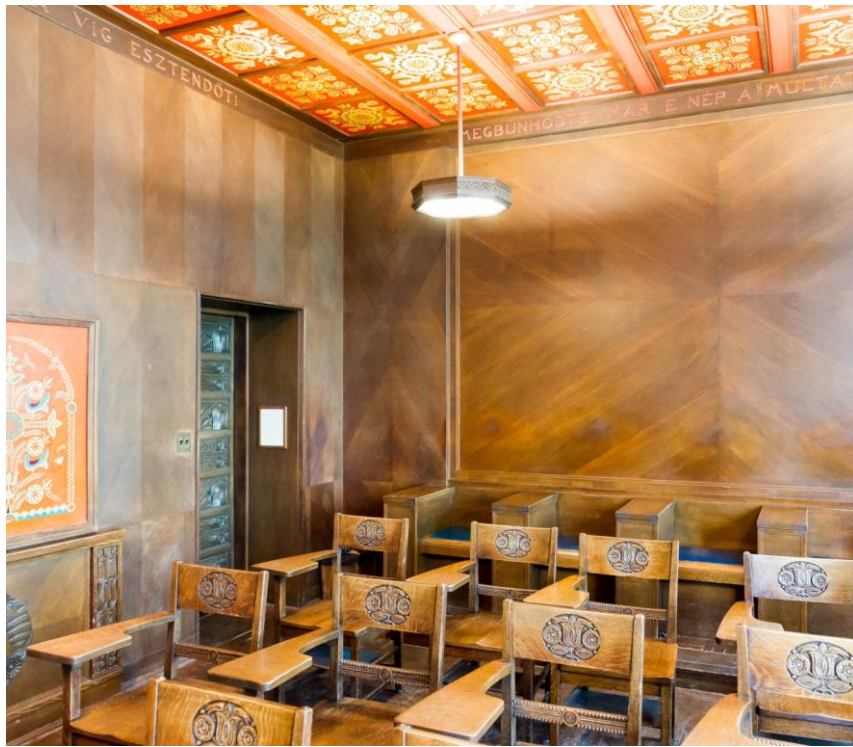
Magyar szoba a Pittsburghi Egyetem "Cathedral of Learning" épületében.²⁰

¹⁹ <http://faithtravelfocus.com/wp-content/uploads/2011/09/cathedraloflearning.jpg>.

²⁰ A Pittsburghi Egyetem "Cathedral of Learning" épületének alapkövét 1926-ban rakták le. Dr. John G. Bowman, az egyetem kancellárja, 1927-ben felkérte azokat a pittsburghi polgárokat, akik más országokból származtak, hogy támogassák nemzeti szobák ("Nationality Rooms") létrehozását. "Nemzeti szoba" bizottságok alakultak, amelyek gyűjtéssel teremtették

A Magyar terem kazettás mennyezete.²¹

„Ahol a négy fal a mennyezettel érintkezik, a Magyar Himnusz első versszakának szövege van magyar nyelven araszos betűkkel fába vésve.”²²

elő a szobák költségeit. 1929-ben Dr. Kornis Gyula közoktatásügyi államtitkár és Ravasz László református püspök látogatást tett az egyetemen. Ennek nyomán meggyőzték gróf Klebelsberg Kuno közoktatásügyi minisztert, hogy támogassa a magyar szoba létrehozását. A miniszter pályázatot írt ki a szoba terveire. A magyarországi zsűri által a pályázatok közül kiválasztott két tervet küldték el Pittsburghbe, ahol az egyetem és a "Magyar szoba" bizottság Györgyi Dénes pályázatát fogadta el. A szoba faburkolatán az 1938. évszám szerepel, hivatalosan 1939-ben avatták fel. (<http://www.kfki.hu/~mzimanyi/giergl/pittsb-kepeslap01.jpg>.)

²¹<https://photos.tripomatic.com/photo/285x380nc/612664395a40232133447d33247d383635353637.jpg> és <http://libriscrowe.com/non/Images/P7191078.jpg>.

A Budai Egyetem 1388. címere, fölötte egy mennyezetkazetta.²³

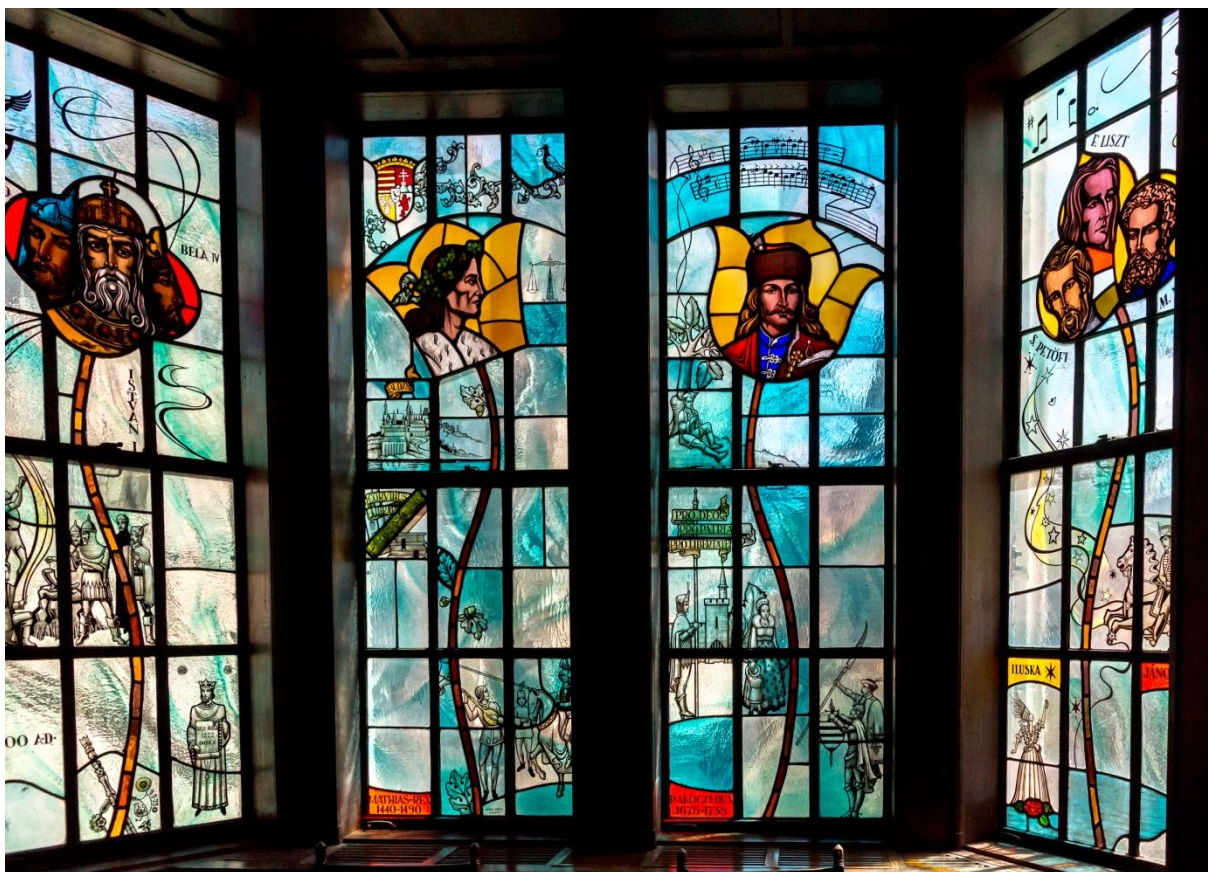
---

²² National Rooms. Hungarian Room.

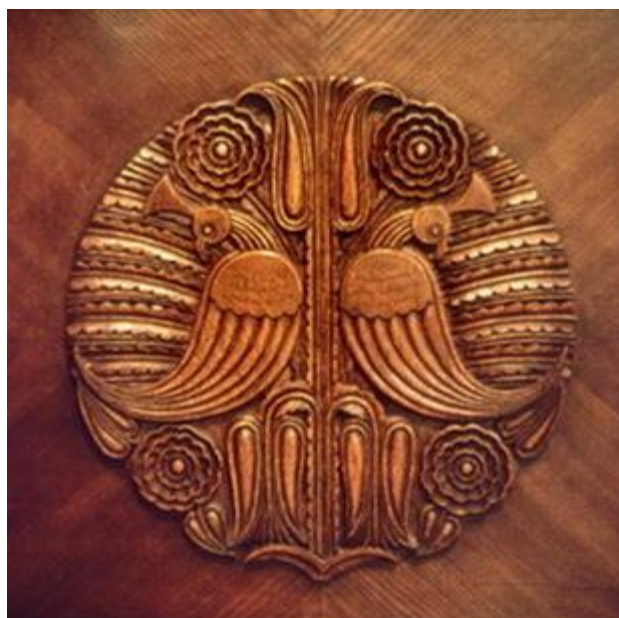
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/73/Cathedral_of_Learning_Hungarian_Classroom_%2816803459006%29.jpg.

²³ Cathedral of Learning Hungarian Classroom.

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d4/Cathedral_of_Learning_Hungarian_Classroom_\(16828252581\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d4/Cathedral_of_Learning_Hungarian_Classroom_(16828252581).jpg).

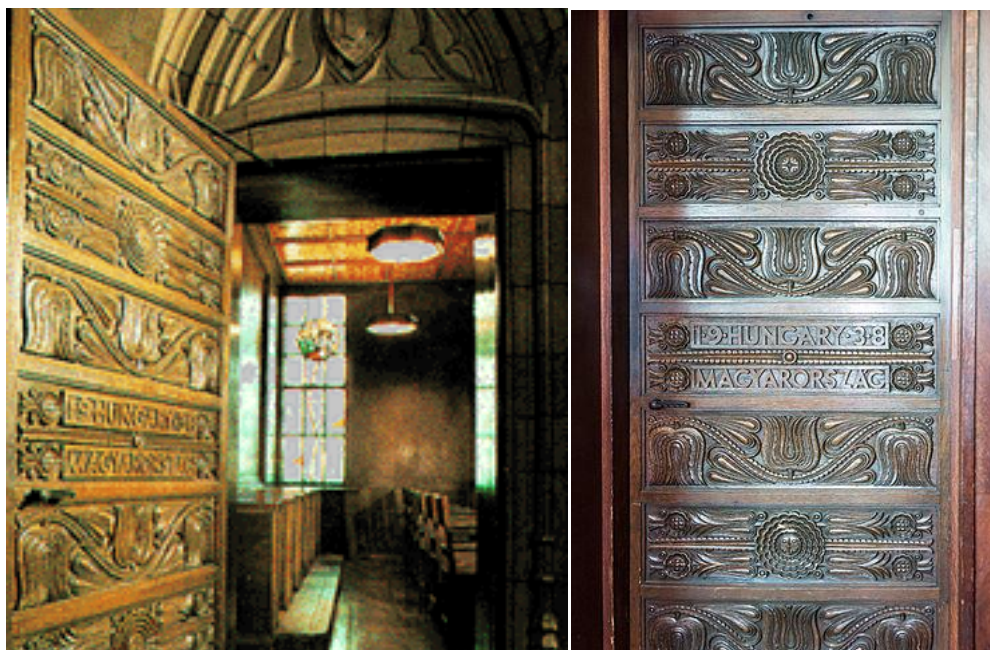

Pittsburghi Egyetem Magyar termének festett üvegablaka.²⁴

A tanári pulpitus és fafaragás a Magyar terem falán.²⁵

²⁴https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/51/Cathedral_of_Learning_Hungarian_Classroom_%2816622020097%29.jpg.

Pittsburghi Egyetem magyar termének ajtaja.²⁶

²⁵ Lawrence Laude felvétele, 2006. és a Pittsburghi Egyetemi Könyvtár archívuma.
<http://www.giergl.hu/galeria.php?msg=QSBwaXR0c2J1cmdoaSBldGVtIG1hZ3lhcjB0ZXJt6W5layB0YW7hcmkgcHVscGl0dXNhPGJyPkxhd3JlbnNlExhdWRlIGZlbHbpdGVsZS wgMjAwNg==&eid=0d55335dc3f4d2f5&start=MDlfYXZneWQuanBn>,
<http://www.giergl.hu/galeria.php?msg=RmFmYXJhZ+FzIGEgcGl0dHNidXJnaC1pIG1hZ3lhcjB0ZXJlbSBmYWzhbjxicj5QaXR0c2J1cmdoLWkgRWd5ZXRlbWkgS/ZueXZ04XlgYXJja Gl2dW1h&eid=0d55335dc3f4d2f5&start=MDlfYXZneWQuanBn>.

²⁶ [https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/6d/Cathedral_of_Learning_Hungarian_Classroom_\(16803455106\).jpg/320px-Cathedral_of_Learning_Hungarian_Classroom_\(16803455106\).jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/6d/Cathedral_of_Learning_Hungarian_Classroom_(16803455106).jpg/320px-Cathedral_of_Learning_Hungarian_Classroom_(16803455106).jpg) és
<http://www.pittmag.pitt.edu/jan97/art/19.gif>.